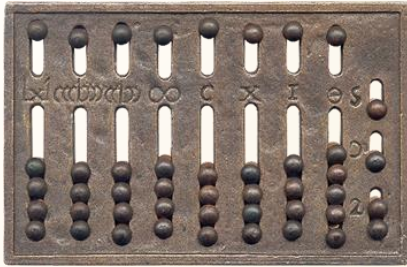

Mövzu:

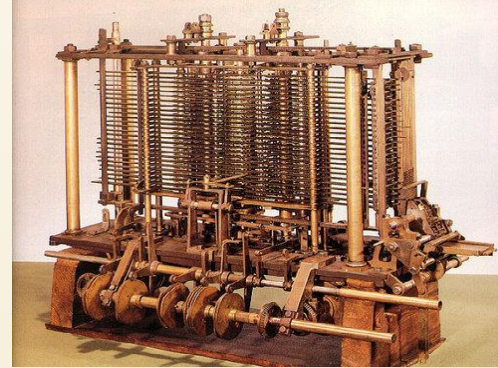
Kompüterlərin texniki təminatı (hardware)

Kompüterlərin proqram təminatı (software)

KOMPÜTERLƏRİN İNKİŞAF TARİXİ

Abak

Ç.Bebicin hesab analitik maşını

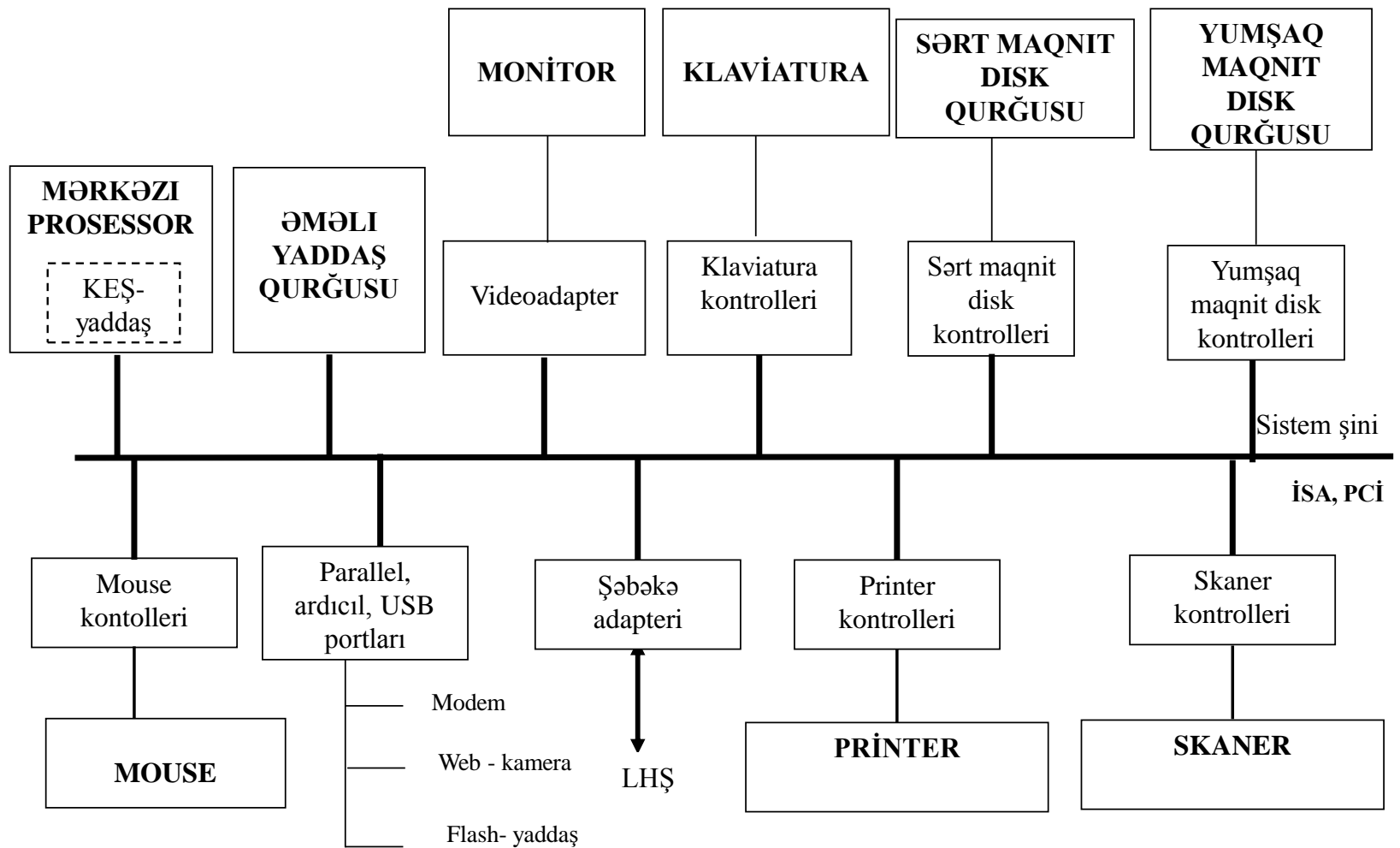
Mexaniki hesab maşını

**Z-3 elektro-mexaniki hesab maşını
(Konrad Zuse)**

KOMPÜTERLƏRİN TƏSHİFATI

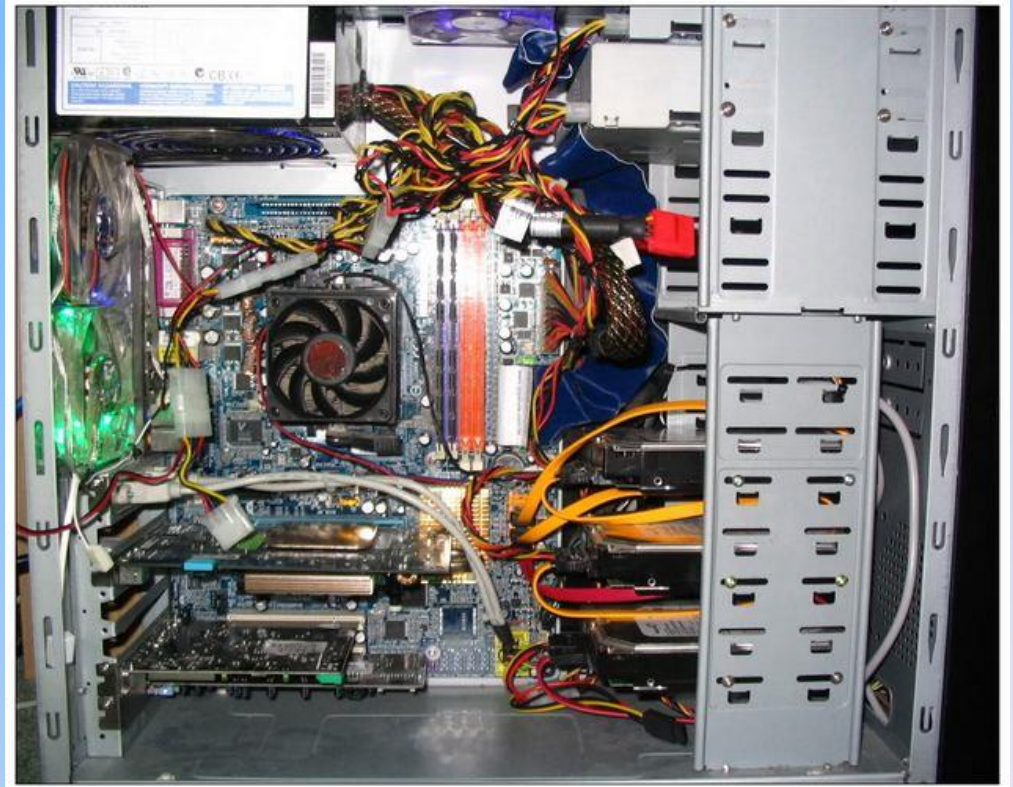
	Kompüterlərin təsnifatı			
	1-ci nəsil	2-ci nəsil	3-cü nəsil	4-cü nəsil
İstifadə (tətbiq) müddəti	1946-1958	1958-1964	1964-1972	1972-ci ildən hal-hazırkı vaxta qədər
Əsas element bazası	Elektron lampalar	Yarım keçirici elementlər: tranzistor, diod	İnteqral sxemlər	Böyük İnteqral Sxemlər (BİS)
Hesablama məhsuldarlığı (əmelliyyət/san.)	$10^3 \div 10^4$	$10^4 \div 10^6$	$10^5 \div 10^7$	$10^6 \div 10^{12}$
Məlumat daşıyıcıları	Perfokart, Perfolent	Maqnit lenti	Maqnit diskləri	Maqnit və optik disklər

LHIII – Lokal hesablama şəbəkəsi

Şəkil 1. Kompüterin struktur sxemi

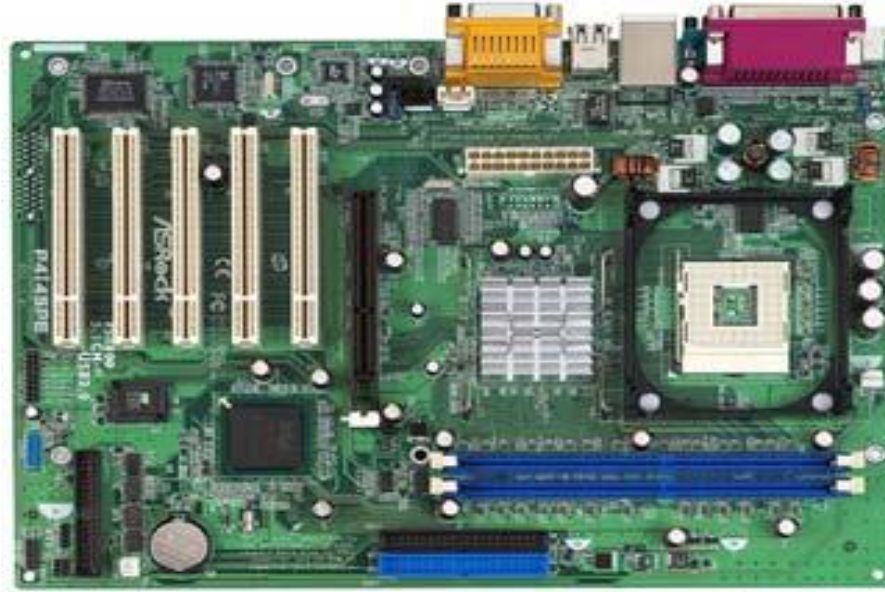
SİSTEM BLOKU

- ★ sistem bloğunun tipleri: **AT (Advanced Technology)** və **ATX (Advanced Texhnology eXtended)**;
- ★ sistem bloku gövdənin quruluşuna görə iki cür olur: **Tower (şaquli)**, **Desktop (üfiqi)**.

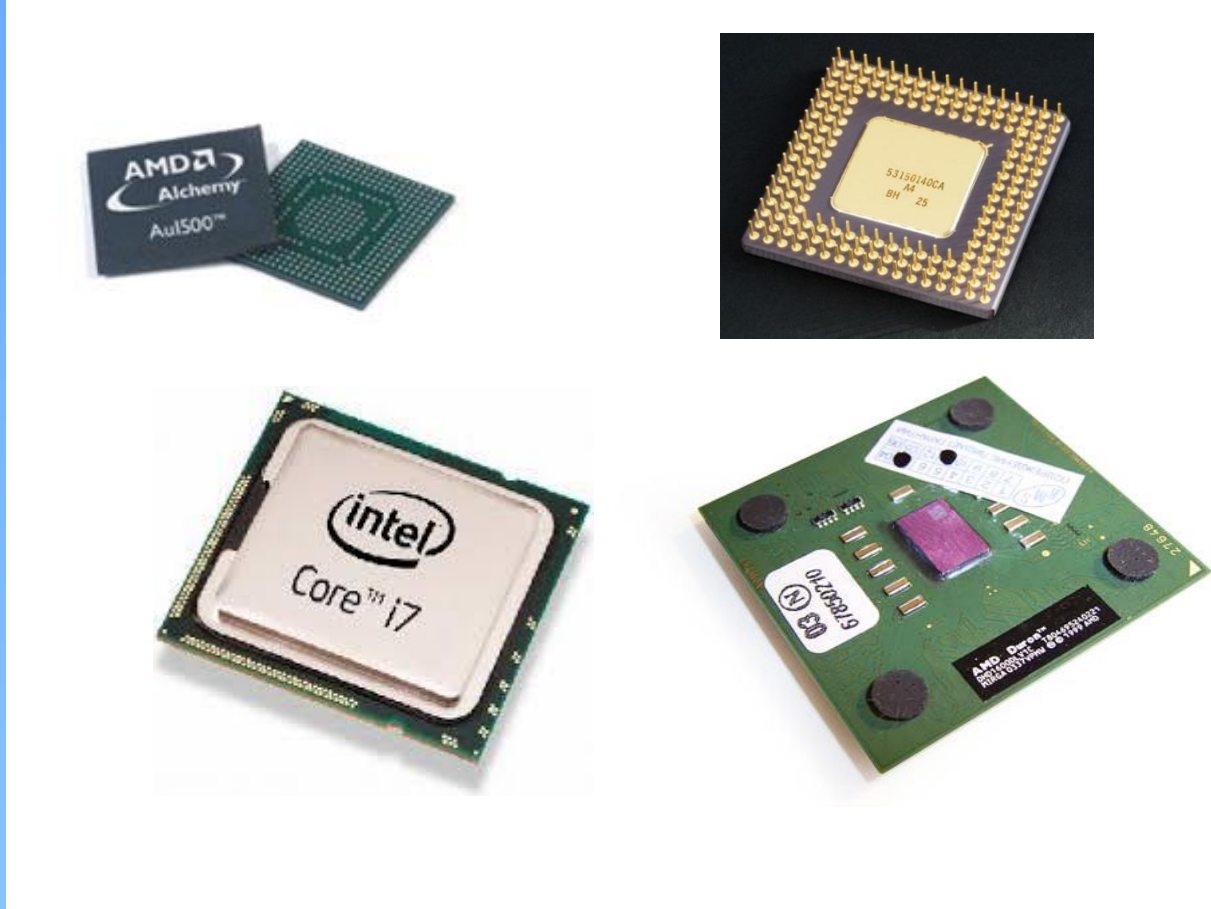

ANA PLATA

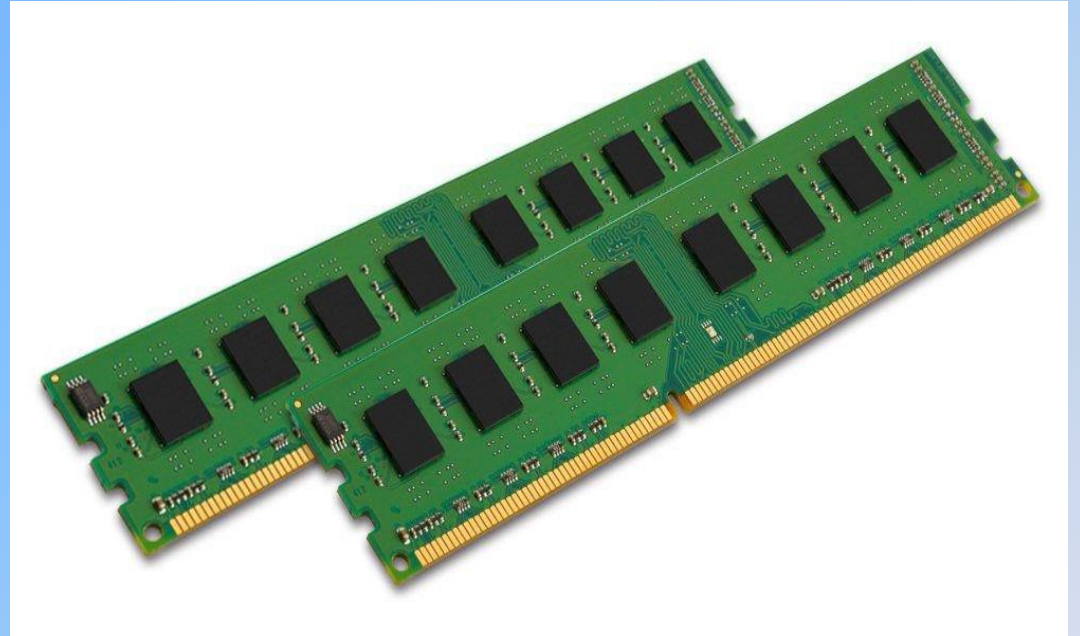
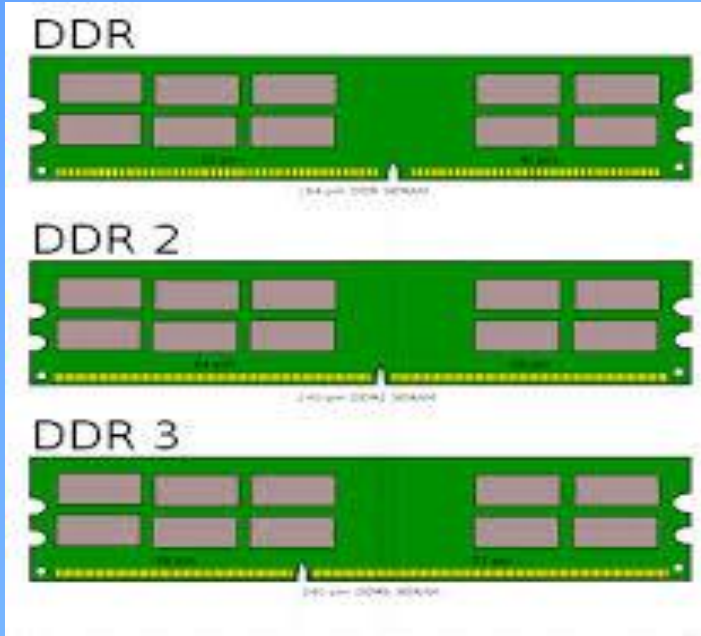
- ★ ana plata (motherboard) – fərdi kompüterin qovşaq və hissələrini bir-biriylə birləşdirir və onlar arasında informasiya mübadiləsini təmin edir;
- ★ ana plata üzərində - mikroprosessor, əməli yaddaş modulu, çıxış/giriş qurğuların kontrollerləri, CMOS, BIOS və s. mikrosxemlər yerləşir;
- ★ sistem şinin işləmə tezliyi: 133Mhz ÷ 1100Mhz.

CPU - Mikroprosessor

- * mikroprosessor ana plata üzərində yerləşir və ədədlər (verilənlər) üzərində hesab-məntiq əməllərini həyata keçirir;
- * mikroprosessor hesab-məntiq və idarə qurğusunu özündə birləşdirir;
- * mikroprosessorun işləmə tezliyi: 10Mhz ÷ 4Ghz;
- * mikroprosessor istehsal edən firmalar: **İntel, AMD, Cyrix, İBM və s.**

RAM - Əməli yaddaş qurğusu

Double Data Rate Synchronous Dynamic Random Access Memory

- * əməli yaddaşa müraciət vaxtı: **50 ÷ 60 nanosaniyə**;
- * əməli yaddaşın həcmi: **256MB ÷ 4Gbayt**;
- * yaddaş modulunun konstruksiyasına görə: **SIMM, DIMM, DDR və s.**;
- * yaddaşın tipi: **dinamiki, statik.**

SƏRT MAQNİT DİSK QURĞUSU - HDD

- ★ məlumat daşıyıcısının həcmi : **10 ÷ 1000Gbayt**;
- ★ məlumatı ötürmə sürəti: **15Mbayt/san ÷ 100Mbayt/san**;
- ★ disklərin fırlanma sürəti: **5400 ÷ 15000 dövr/dəqiqə**;
- ★ interfeys: **ATA, SCSI, Serial ATA, IDE**;
- ★ ölçüsü: **2,5 ÷ 3,5 dyüm**.

DVD / RW – optik disk qurğusu

- ★ məlumat tutumu: 4,7 Gbayt (133 dəqiqə video məlumat) ÷ 17 Gbayt
- ★ məlumatı ötürmə sürəti: 1^x (1,32 Mbayt/san) ÷ 32^x (42,26 Mbayt/san)

FLASH – xarici yaddaş qurğusu

- * yaddaşın həcmi: **250Mbayt ÷ 32Gbayt**;
- * məlumatın yazılması-oxunması sürəti: **5Mbayt/san ÷ 14Mbayt/san**;
- * interfeys: **USB**.

SD kartlar (Secure Digital Memory Card)

- ★ interfeys: **UHS**
- ★ yaddaşın həcmi: **1Gbayt ÷ 512Gbayt;**
- ★ məlumatın yazılması-oxunması sürəti: **2Mbayt/san ÷ 30Mbayt/san;**

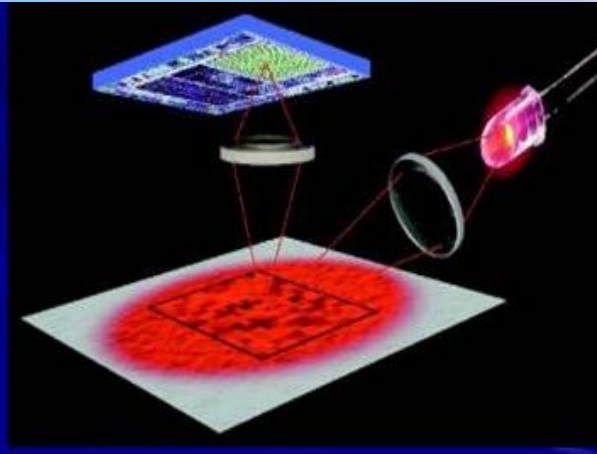

KLAVIATURA

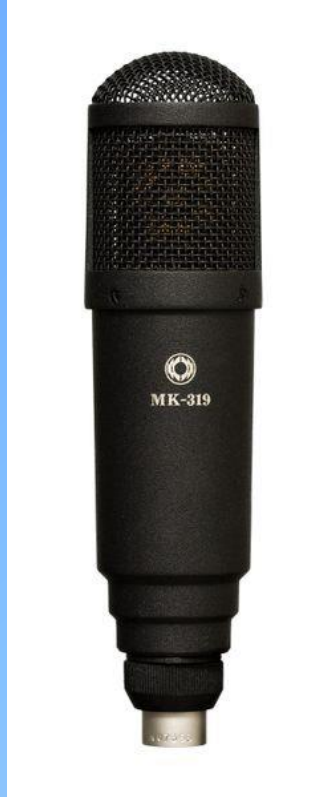
- * klaviatura kompüterə müxtəlif simvolları (rəqəm, hərf və s.) daxil etmək üçündür;
- * kaviaturada klavişlərin (düymələr) sayı: **102/104**;
- * interfeys: **PS/2**.

MOUSE

- ✳ mouse yerdəyişən vericilərdən (datçiklər) və klavişlərdən (düyməciklərdən) ibarət olub əl ilə idarə edilir;
- ✳ qoşulma interfeysi: RS-232, PS/2, USB;
- ✳ mouse tipləri: naqilli, naqilsiz (radio, infraqırmızı), optik.

MİKROFON

- ★ tezlik diapozonu: **20Hz ÷ 22Khz;**
- ★ **səsi elektrik signalına çevirib kompüterə daxil edir.**

WEB-KAMERA

- * video informasiyı kompüterə daxil edən qurğudur;
- * görüntü imkanları: 640x480 pikseldir.

SKANER

- * kağız üzerinde olan metn və şəkilləri kompüterə daxil edir;
- * optiki imkanları: 600x1200 dpi.

MONİTOR

- ★ monitorların tipləri: **EŞB (elektron şua borusu), LCD (mayekristal), LED vəs. ;**
- ★ diaqonal üzrə ölçüsü: **14, 15, 17, 20, 21 dyüm (1 dyüm=25,4 mm);**
- ★ kadr tezliyi: **60 ÷ 110 Mhz;**
- ★ ekrandaki nöqtənin ölçüsü: **0,21 ÷ 0,28 mm;**
- ★ monitorun imkanları horizontal və vertikal xətlərdəki nöqtələrin (piksəllər) sayı ilə ölçülür. Məsəl: **800x600, 1800 ÷ 1440 (piksəl);**
- ★ interfeys: **VGA, SVGA, XVGA.**

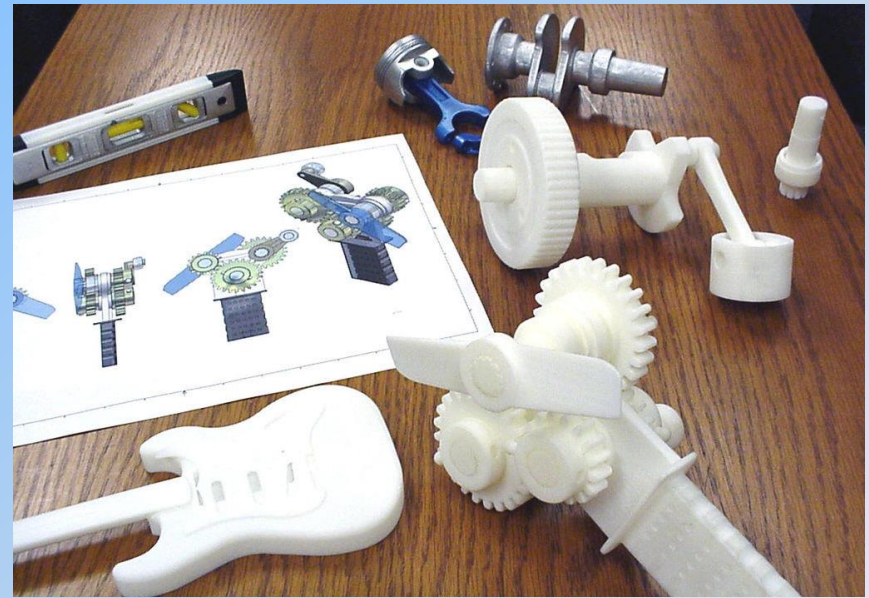

PRINTER – çap qurğusu

- ★ çap qurğusunun tipləri: **lazer, sınıqlı və matrisli;**
- ★ çapın sürəti: **4 ÷ 16 səhifə/dəqiqə;**
- ★ interfeys: **LPT, COM, USB;**
- ★ çap imkanları: **1 dyümdə 600 ÷ 1200 nöqtə.**

3 D Printer

GRAFİKÇƏKƏN QURĞU

- ★ interfeys: **LPT, Com, SCSI;**
- ★ tipləri: **planşetli, rulonlu.**

ŞƏBƏKƏ AVADANLIĞI

MODEM

ADSL MODEM

- ★ məlumatı ötürmə sürəti: **9600 bit/san ÷ 300 kbit/san;**
- ★ interfeys: **COM, USB;**
- ★ işləmə rejimi: **asinxron və sinxron.**

ŞƏBƏKƏ AVADANLIĞI

Komutator(sviç)

Marşrutizator(router)

Şəbəkə kartı

Simsiz əlaqə(W-iFi)

FƏRDİ KOMPÜTERLƏRİ XARAKTERİZƏ EDƏN PARAMETRLƏR

Pentium – IV Intel (3 Ghz, RAM - 256 Mb, HDD - 80 Gb,
3,5/FDD, monitor SVGA / LCD 17”, CD-RW 52^X, klaviatura,
mouse, speaker)

Intel core i7 2600k 3.4GHs/Asus P4PE-2x/DDR 1024 PC850/HDD 320 Samsung
9600 rpm/Video Asus Radeon AX600 Pro 128 Mb TV-out/DVD±RW NEC/ ATX

HP 15-af120nr (N0T86UA#ABA) AMD A6-Series APU with AMD Radeon HD 8400
Graphics 15.6inch 4GB RAM 500GB HD Windows 10

CPU: AMD A6-Series APU

GPU Model: AMD Radeon HD 8400

Monitor 15 düym

Hard Drive Size: 500GB

RAM: 4GB

Əməliyyat sistemi: Windows 10

Kompüterin program təminatı

